

Mecanismele psihologice în alegerea carierei

Alegerea unei cariere reprezintă un moment deosebit de important al vieții noastre și trebuie privit din perspectiva implicațiilor pe termen lung. Procesul alegerii unei cariere poate fi, de multe ori, unul de lungă durată, implicând momente de renunțare și revenire asupra deciziilor în funcție de variabilele asupra cărora reflectăm.

Alegerea drumului în viață poate crea multe confuzii și conflicte atât la nivel interior, cât și în relație cu alți factori implicați în această alegere. Decizia orientării către un anumit domeniu de activitate poate debuta încă din perioada primei copilării, mai ales în cazul profesiilor cu abilități speciale precum cele artistice, sportive sau cele care necesită o supra-specializare într-o anumită arie profesională. În aceste cazuri, părinții sunt cei care identifică la copil anumite predispoziții către anumite domenii cum ar fi descoperirea talentului muzical, a unor abilități motrice specifice sportului de performanță sau preocuparea excesivă a copilului către tehnica sau alte activități specifice. În această situație, atunci când copilul alocă interes pentru anumite activități specifice este recomandat ca părinții să îl susțină în exersarea acestor abilități și în identificarea nevoilor specifice de dezvoltare într-o anumită arie profesională. Dacă depistăm la copil talentul muzical, artistic, tehnic sau sportiv, iar acesta ne solicită suportul în vederea exersării lui, este recomandat să îl orientăm și să îl susținem în ariile meseriei respective.

Majoritatea tinerilor în momentul orientării către o anumită profesie sunt idealisti și urmează, inițial, modele fanteziste sau modele parentale pe care le-au preluat fără a le filtra, în procesul interacțiunii cu părinții. De câte ori nu auzim la un copil sau la un adolescent “Vreau să mă fac astronaut să descopăr galaxii și civilizații necunoscute încă omului” sau “Vreau să mă fac medic ca mama!”? În astfel de situații alegerea carierei nu are un temei rațional și este foarte posibil ca tânărul să revină ulterior asupra deciziei luate.

Ca orice decizie, alegerea unei cariere implică două componente majore: cea afectivă și cea rațională. “Mi-ar plăcea să mă urmez o carieră în domeniul X, dar nu este bine plătită și va trebui să îmi aleg altceva” este fraza care pune cel mai bine în ecuație cele două variabile. Inițial tinerii fac alegeri pe baza dorințelor, idealurilor sau a pasiunilor pentru anumite aspecte ale lumii inconjurătoare, iar în acest caz, pentru a demara proiectul numit “profesie” este necesar să activeze și alte resurse precum cele de tip motivational sau volitiv.

Este important ca în procesul alegerii carierei tinerii să fie bine informați cu privire la perspectivele dezvoltării în acel domeniu de activitate. Atunci când spun “Da, asta vreau să fac în viață!” tânărul trebuie să știe care sunt implicațiile profesionale, materiale, emotionale, sociale și financiare ale acelei opțiuni. Alegerea unei cariere se poate dovedi a fi un proces extrem de anevoios, întrucât pe parcursul alegerii pot interveni o serie de variabile care pot influența alegerea făcută. Este important ca alegerea unei cariere să pornească de la nevoile și așteptările tânărului cu privire la perspectivele dezvoltării sale, dar trebuie să fie abordată și din perspectiva dinamicii societății actuale. Alegerea trebuie să se adreseze nevoilor prezente ale societății, proiectând în viitor schimbările care pot apărea din această perspectivă. Meseria practică trebuie să fie actuală, modernă și să răspundă nevoilor sociale curente. În prezent, de la o generație la alta, apar tot mai multe profesii sau specializări, cauzate de dinamica pieței de servicii și creșterii competitivității pe piața forțelor de muncă.

Alegerea carierei poate fi un proces supus unor amenințări frecvente cauzate de evaluarea permanentă a riscurilor la care tânărul se expune prin alegerea unei meserii sau a alteia. Întrebări de genul “Ce fac dacă nu îmi voi găsi de lucru cu această meserie?” sau “Dacă nu voi câștiga atât cât îmi doresc?” sunt frecvente în rândul tinerilor atunci când optează pentru o meserie sau alta. Atunci când alegerea se bazează pe limitarea pierderilor și nu pe evaluarea beneficiilor este foarte posibil ca momentul final al deciziei, acțiunea, să fie frecvent amânat din cauza fricii de a nu esua. Teama este cea care afectează în mod frecvent alegerile făcute și atunci când alegem pe baza evaluării riscurilor sau a pierderilor, este foarte posibil să ne confruntăm cu comportamente dezadaptative precum abandonul, eșecul sau amânarea.

In tot demersul lor tinerii trebuie sustinuti si informati de catre cei apropiati, oferindu-le perspectivele unei alegeri obiective. Este important ca alegerea sa le apartina, sa si-o asume si sa isi activeze resursele in vederea implementarii acesteia.

In prezent, tinerii au alternativa implicarii in programe de orientare vocationala si educationala, prin intermediul carora pot identifica rapid alternativele unei alegeri optime.

Programele de orientare in cariera pun la dispozitie tinerilor posibilitatea evaluarii aptitudinilor individuale, identificarea profesiilor compatibile cu profilul si nevoile lor, precum si informarea adecvata cu privire la nevoile si specificul fiecarei profesii in parte.